

ságairól, illetve azokat összehasonlíthassuk a korábban hasonló módon már felmért illetve feltárásokkal érintett Vésztő- és Körösladány-Bikeri lelőhelyekkel. A felmérés során gödrökként értelmezhető objektumok mellett a lelőhely É-i részén egy nagyméretű, korábbi tapasztalataink alapján minden bizonnyal alapárkos ház, illetve a K-i részen egy hosszan elnyúló árok vált láthatóvá. A felmérést Apostolos Sarris (Laboratory of Geophysical – Satellite Remote Sensing & Archaeo-Environment Institute for Mediterranean Studies – Foundation of Research & Technology, Rethymno, Kréta, Görögország) végezte el.

GYUCHA ATTILA – WILLIAM A. PARKINSON

255. Onga, Teknőslapos

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Sza

2006. augusztus 21. és szeptember 12. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a 37. sz. főút épülő nyomvonalán. A feltárt terület a 3+275 és 3+500 km-szelvények között helyezkedik el az épülő út D-i oldalán, s 15 m-es szélességével 3375 m² nagyságú felszint jelent. A lelőhelyen egy császárkori települést sikerült azonosítani, melyet 5 ház és több kapcsolódó telepjelenség (árok, kút, cölöpszerkezetes karám) képviselt. A humuszolás során nagy mennyiségű őskori – nagyrészt újkőkori – leletanyagot gyűjtöttünk, melyhez kapcsolódó régészeti objektumot azonban nem sikerült feltárni. Az intenzív szórvány anyag egy elpusztult neolit lelőhelyre enged következtetni.

VERES JÁNOS

256. Ordacsehi, Kécsimező, homokbánya

(Somogy megye) R, B, LT, Ró, Ge

2006-ban a lelőhely DNy-i részén végeztünk megelőző régészeti kutatást, melynek során közel 200 objektumot tártunk fel.

Az őskori objektumok többsége gödör vagy gödöralj volt, valószínűleg egy É–D irányú árok is e korba sorolható. Egy objektum a bolerázi csoportba, néhány a kisapostagi és az urnamezős kultúrába sorolható.

Sikerült megtalálnunk a nagy kiterjedésű *kelta* temető szélét. A LT B2–C1 időszakra datálható temetőből 9 sír (egy bizonytalan) került elő, köztük egy fegyveres, kardmellékletes. A sírok egy részét kirabolták.

A Kr. u. 4. sz. végére–5. sz. első harmadára keltezhető késő római telep gödörházait, kemencéit és tárológödreit is feltártuk. Egy púpos hátú csontfésű töredéke alapján egy részük biztosan az 5. századra keltezhető. A mintegy 60 objektumon kívül a lelet nélküli cölöplyukak egy része is bizonyára ebbe a korba sorolható.

Egy nyújtott csontvázas, Ny–K irányítású sír – megvastagodó végű ezüst karperece és vascsatja alapján – az 5. századra keltezhető. Hozzá tartozhat egy közelébe fektetett, É–D-i irányítású, melléklet nélküli lótemetkezés.

Munkatársak: Ambrus Edit, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Nyári Zsolt.

HONTI SZILVIA – NÉMETH PÉTER GERGELY

257. Orosháza-Bónum, Téglagyár

(Békés megye) Á

2006 májusa és augusztusa között megelőző régészeti feltárást végeztünk az orosházi elkerülő úthoz a szentesi út irányából csatlakozó bekötőszakasz nyomvonalán mintegy 750 m hosszan és 12 m szélességben (10. sz. lh.). Az Árpád-kori faluhelyen végzett korábbi feltárások tapasztalatainak megfelelően a legnagyobb objektumsűrűséget a terület D-i részén tapasztaltuk; É-i irányban, a nyomvonalat keresztező egykori vízmeder túlsó partjától kezdődően már csak szórványosan kerültek elő régészeti jelenségek. A D-i részre koncentrálódóan 18 téglalap alakú, félig földbe mélyített, egy kivétellel felrakott agyagtömbbe vájt kemencével ellátott házat találtunk. A teljes felületen további 49 változó formájú, mélységű és funkciójú gödröt, 13 árkot illetve árokrendszert is feltártunk. A leletanyag alapján az objektumok mindegyike az Árpád-korba sorolható. Néhány sír is előkerült, melyek közül az egyik a település központi részén keresztülfutó árokba dobott 3 gyermek csontváza; az egyik váz csigolyái között vaspengé töredéke feküdt. A vázak minden bizonnyal összefüggésbe hozhatók a falu – feltételezhetően tatárok általi – elpusztításával. További 3 sírt bontottunk ki a terület középső részén, leleteik a 10–11. századra datálhatók. Két melléklet nélküli sír került elő az ÉNy-i részen, melyek a közeli Árpád-kori templom körüli temető szélső sírjai lehettek.

Munkatársak: Sápiné Turcsányi Ildikó, Bóka Gergely, Medgyesi Pál, Kékegyi Dorottya, Kocsor Julianna, Kollárovszkiné Zsilinszki Éva, Zahoránné Sajti Erzsébet.

GYUCHA ATTILA

258. Ócsa, III. homok- és kavicsbánya

(Pest megye) Ő?

2006. március 22-én helyszíni terepbejárást végeztem a tervezett bányatelek területén, a Messzelátó-hegytől K-re, a Szittyó-csatorna mellett. A domborzatban kettő enyhe kiemelkedés van az É-i és D-i részen. Régészeti lelőhelyet a D-i kiemelkedésen találtam. Annak D-i oldalán egy kavicssal soványított edénytöredék és egy bizonytalan korú szürke edény töredéke került elő.

ZSOLDOS Á. ATTILA

259. Ónod, vár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk, Kú, Ú

2006. április 10. és október 17. között folytattuk a vár helyreállítását megelőző kutatást. A belső vár DK-i sarokhelyiségében tovább folytattuk a késő középkori (15. sz.) rétegek bontását. Az itt feltárt rétegekből töb-

bek között középkori kályhacsempék apró töredékei kerültek elő. A múlt télen régészeti felügyelet mellett az udvar szintjét a K-i és a középső rész kivételével a 17. századi szintig süllyesztették. Kézi erővel kialakítottuk a véglegesnek szánt szintet, valamint a K-i oldalon és az udvar közepén elhelyezkedő kút körzetében a 18–19. századi rétegeket bontottuk. Megállapítottuk az egykori udvari barokk járósíntet. Az udvar ÉK-i részén feltártunk egy hevenyészett, részben agyagba rakott kövekből, részben a korábbi kőfalakra rakott téglákból falazott, feltehetően a 19. sz. elején emelt építményt. A kút mellett előkerült a 19. sz. eleji építkezés egyik malterkeverő ládájának maradványa. Feltártuk a vár kútját. Megállapítottuk, hogy a kút a 19. sz. elején megújították, szárazon rakott kőfalát téglafallal magasztították meg. A kőfalazatban másodlagosan felhasznált, 16. sz. közepére datálható reneszánsz loggia keretköveit találtuk. Ezeket kiemeltük és a DK-i zárható bástyában helyeztük el. A kút betöltődése, bár tartalmazott korábbi leletanyagot, így pl. két I. Ferdinánd-denárt is, csak a 19. században következett be (üvegek, kályhacsempék). A kút falazata, különösen az 5 m alatt elért vízszint alatt, nagyon rossz állapotban van, ezért helyreállításáig a benne elhelyezett fadúcot nem emeltük ki. A vízszint a Sajó mozgását követi.

A kúttól ÉK-re É–D-i irányú, 40 cm széles falazatot találtunk. Anyaga és a hozzá futó rétegek alapján 16. századi, funkciója egyelőre ismeretlen. Kis felületen vizsgáltuk az udvar 16–17. századi rétegeit is, de mivel a helyreállítás mélyebb rétegeket nem érint, a kutatást a 17. századi szint alatt mintegy 20 cm-rel abbahagytuk. Feltártuk a belső vár É-i pincéjét. Korábban már részletesen feltárt K-i helyisége közel négyzetes, a K-re néző szellőző és a horzsaköves riolittufából rakott, részben beszakadt dongaboltozata utólagos. A 2. helyiségtől beugró pillérek és téglaküszöb választja el. Az igen hosszú 2. helyiséget, valamint a közet négyzetes 3. helyiséget a 19. sz. elején a visszabontott reneszánsz dongaboltozat elé húzott téglá dongaboltozatokkal javították ki. Mára e boltozat is eltűnt, csak csonkjai láthatók. A 2. helyiségben 2 terazzo járósínt volt elkülöníthető, melyet cölöphelyek törtek át. Az alsó járósínt a 16–17. században, míg a felső a 19. században volt használatban. A 2. helyiségbe vezetett a 19. században (újja?) épített, pihenővel megtört, téglá pincelejáró.

Az épület közepe táján szellőző nyílt az udvarra. A Ny-i (4.) helyiség reneszánsz boltozatát a késő barokkban nem építették újja. É-i falát ajtónyílás törte át, mely a 19. századi épület É-i pincéjébe vezethetett. Ny-i falán utólag épített szellőző van, míg D-i falán elfalazott ív jelzi a pinceág egykori folytatását D felé. Az elfalazásban pinceszellőzőt alakítottak ki, melyhez kőfaragványokat is másodlagosan felhasználtak. Az É-i szárnytól É-ra az ágyúdombra É-i irányból felvezető kései téglalépcső maradványait találtuk. Az ÉNy-i bástya és az É-i szárny között nyitott kutatóárokban előkerült az ágyúdombot É-ről támasztó kőfal maradványa, ehhez (utólagosan)

kapcsolódó késő barokk téglapadló, valamint két téglapillér maradványa. A barokk szint alatt 15–16. századi leletek kerültek elő, ezért feltehetően szintsüllyesztést hajtottak végre a bástya előterében a 19. sz. elején az újjáépítést megelőzően.

TOMKA GÁBOR

260. Ópályi, homokbánya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

A területen 2005. március 17-én végeztünk terepbejárást, miután a tulajdonos bejelentést tett, hogy itt homokbányát szeretne nyitni. Ekkor kevés bronzkori cserepet találtunk. A feltárást 2005. április 6–14. között végeztük 347 m²-en. A lelőhely egy É–D-i irányú dombháton fekszik, az É-i dombhát D-i végén sűrűsödtek az objektumok. Középen, ahol egy természetes mélyedés található, valamint a D-i végén gyakorlatilag üresnek bizonyult. A lelőhelyen csupán egy, a dombhátat D-i irányban vágó kutatóárok nyitására volt lehetőség. Összesen 12 objektumot tártunk fel (11 gödör, 1 árok). A gödrökből viszonylag nagy mennyiségű leletanyag került elő, melyek mind a kora bronzkorba datálhatók, ezen belül is a Szaniszló-csoport körébe. 2006 márciusában folytattuk a terület feltárást. A két dombhát közül az É-i dombon folytattuk a kutatást; annak is Ny-i végén, majd a K-i és D-i részén is, egymás melletti sávokban haladva, de itt régészeti objektumot nem találtunk. A domb D-i felén, illetve a két domb közötti lejtőnél további gödrök kerültek elő, ezek nagy része már inkább a D-i domb É-i peremére esett. Újabb objektumok a D-i dombhát tetején voltak, ezek szintén a kora bronzkori Szaniszló-csoport körébe tartoznak. Kizárólag gödröket találtunk, házat, vagy más épületet nem, valamint egy emberi csontokkal teli edénykét, ami a telepen belüli temetkezésre utal. 2006-ban összesen 26 gödröt, egy sírt bontottunk ki.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

NAGY MÁRTA

261. Ópályi határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2006. május–júniusban örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez végeztünk terepbejárást a jövődöbéli Szamos–Kraszna közötti víztározó területén a gátak, illetve az anyagnyerők helyén. Ópályi területén két bronzkori lelőhelyet találtunk az *Alsó-rét*, ill. a *Cserjások* nevű határrészben. (Lásd a térképet a 218. oldalon!)

Munkatársak: Nagy Márta, Virág Krisztián régészek, Bakos János, Mester Andrea régésztechnikusok.

ALMÁSSY KATALIN – JAKAB ATTILA – LUKÁCS JÓZSEF

262. Ópusztaszer, Szermonostor

(Csongrád megye) Á, Kö

2006-ban május 15. és augusztus 4., majd szeptember 25. és október 31. között végeztük a régészeti feltárást.